

SPRAVEDLIVĚ • OBCHOD

Neděle, 07. října 2007

Za každým produktem, který spotřebujeme, se skrývá lidský příběh. Napadlo vás někdy, jak žijí zemědělci, kteří kávu pijí k vaší snídani? Víte, že pestí kakaovníci pravděpodobně nikdy neochutnají šokoládu? Je to příliš drahé.

Mnoho zemí tzv. globálního jihu je dnes závislých na vývozu jedné suroviny (Ghana na kakau, Srí Lanka na čaj). Obchodování s těmito komoditami ale ovládají velké, často téměř monopolní, společnosti a obchodování se děje na komoditních burzách. Ceny jsou tak pochopitelně sráženy na co nejníže úroveň a částka, kterou dostává konkrétní producent, tak často nepokrývá ani jeho náklady. Příkladem může být káva: exportní ceny zemí vyvážejících kávu za poslední desetiletí klesly na polovinu, mnoho zemědělců se tak dostalo pod úroveň chudoby. Ve stejném období průměrná maloobchodní cena kávy prodaná spotřebitelům vzrostla z 30 na 70 miliard dolarů. To znamená, že zatímco v obchodě platíme více a více, malým pestí se dostává jen velmi malý zlomek této částky. Často také zapomínáme na fakt, že zemědělci v rozvojových zemích jsou nuceni k maximalizaci výnosu, což má za následek neeterné zacházení s půdou a bezohledné hnojení. Naše země jako spotřebitelé životní výroby

Svým nákupem totiž dáváme hlas určitému ekonomickému a sociálnímu modelu, konkrétnímu způsobu výroby zboží. Jednou z možností, jak pozitivně zasáhnout do mezinárodního obchodu, je princip Fair Trade, neboli tzv. "Spravedlivý obchod".

Fair Trade znamená právnost. Právnost pro konkrétní lidi z rozvojových zemí vymanit se a závislosti na obchodních prostředcích. Právnost pro spotřebitele vyjádřit globální solidaritu a odpovědnost. Příklad znovu navázat ztracené spojení mezi těmi, kdo výrobky vyrábí, a těmi, kdo je spotřebovávají. Právnost učinit z obchodu nástroj rozvojové spolupráce. Právnost dozvědět se více o vzdálených zemích a kulturách... Fair Trade vychází z koncepce spravedlivého, poctivého obchodování s nejhudšními zeměmi světa. Jde v něm o to, brát výrobce jako rovné partnery, nikoli jako oběti vykořisťování. Důležitě je, že nakupovat Fair Trade výrobky znamená dávat almužnu chudým, ale zkrátka podílet se na férovém obchodě s těmi, kteří to potřebují. Právní obchodování s partnery Dálném východě, v Africe, ve Střední a Latinské Americe nabízejí reprezentanti Fair Trade reálné ceny, které odpovídají skutečné hodnotě výrobků a platí v hotovosti. Výrobci se na oplátku zavazují k dodržování ekologických a sociálních standardů, vyjádřených například těmito pravidly:

- výrobci nesmí provozovat zemědělství na nově vykáčeného deštného pralesa;
- nesmí používat zdraví a životně škodlivé pesticidy podle seznamu vypracovaného Světovou zdravotnickou organizací (WHO) a Organizací pro výživu a zemědělství (FAO) OSN;
- na farmě nesmí docházet k nuceným pracím a nesmí být za mzdu nájímány děti mladší 15 let;
- je stanovena pracovní doba a ohodnoceny práce;
- výrobci musí používat výhradně přírodní materiály a tradiční výrobní postupy.

Prvotníčky Fair Trade lze vysledovat po druhé světové válce, a to jak v Evropě, tak v USA. V roce 1946 založila americká organizace Self Help Crafts (dnes Ten Thousand Villages) nakupovat výrobky z Portorika od lidí v těžké situaci. Jen o málo později byla britská organizace Oxfam na možnost podporovat irské uprchlíky vykupováním jejich nápaditých zdobných polštářků. Další podobné aktivity bychom v počátcích našli v Nizozemí a Německu. První instituce Fair Trade obchod vznikl v roce 1959 v Nizozemí. Na významu nabyl Fair Trade v 70. letech, kdy se utvořila jeho tradiční podoba - prodej širokého sortimentu čerstvého a mraženého a několika druhů potravinového zboží ve specializovaných obchodech, na farmách, na akcích pro veřejnost. Dovozci byly vesměs nevládní, církevní nebo jiné organizace, které měly důvěru veřejnosti a které s producenty udržovaly velmi úzký kontakt, jež zprostředkovávaly svým zákazníkům. Fair Trade dnes představuje celosvětové hnutí, do jehož jsou zapojeny organizace. Pauli